

Weterynaria w Unii Europejskiej

Nie wszyscy znamy strukturę organizacyjną Unii Europejskiej i umiejscowienie w niej weterynarii. Chciałbym przybliżyć to zagadnienie, bo jest niezbędne do zrozumienia całego systemu ochrony zdrowia publicznego w nowoczesnym państwie. Unia Europejska przez wiele lat zmagająca się z tym problemem. Początkowo weterynaria była przypisana do Dyrekcji Generalnej (DG) Rolnictwo, ale na skutek takich zdarzeń, jak afera z dioksynami i BSE zdecydowano o przeniesieniu zagadnień bezpieczeństwa żywności, w tym weterynarię, do Dyrekcji Generalnej Zdrowie i Ochrona Konsumenta. Chodziło o to, aby służby kontrolujące producentów nie były bezpośrednio od nich zależne. Obecnie system organizacyjny interesujących nas dyrekcji generalnych i związanych z nimi instytucji przedstawia się następująco.

Za rolnictwo, rybołówstwo i żywność odpowiedzialne są trzy dyrekcje: Dyrekcja Generalna Rolnictwo i Rozwój Obszarów Wiejskich, Dyrekcja Generalna Rybołówstwo i Dyrekcja Generalna Zdrowie i Ochrona Konsumenta. Ponadto dwie inne dyrekcje generalne mają wpływ na politykę związaną z rolnictwem i polityką żywnościową, a mianowicie – Dyrekcja Generalna Badania Naukowe i Dyrekcja Generalna Środowisko Naturalne. Mimo, że nie ma oddzielnej dyrekcji poświęconej „ochronie żywności”, tematowi temu poświęca się dużo uwagi w działalności innych dyrekcji.

Dyrekcja Generalna Rolnictwo (komisarz Mariann Fischer Boel) zajmuje się poprawą życia obywateli w krajach Unii Europejskiej i propagowaniem zrównoważonego rolnictwa, rybołówstwa i zasobów leśnych, a także rozwojem wsi. Dyrekcja analizuje następujące dziedziny: rynek rolny, rozwój wsi, rolnictwo i środowisko naturalne, zasoby leśne, uprawy naturalne, polityka jakościowa, akcje promocyjne, finansowanie i wspólna polityka rolna, pomoce państwowe i badania naukowe.

Dyrekcja Generalna Rybołówstwo i Sprawy Morskie (komisarz Joe Borg) odpowiedzialna jest za wspólną politykę w zakresie rybołówstwa i sprawy morskie z akwenami śródlądowymi włącznie. Zajmuje się wszystkimi działami rybołówstwa, hodowlą ryb, zasobami morskimi i marketingiem w tym zakresie.

Dyrekcja Generalna Zdrowie i Ochrona Konsumenta (komisarz Markos Kyprianou) zajmuje się promocją lepszej jakości życia obywateli Unii poprzez polepszenie jakości żywności i zdrowia, zapewne-

nie bezpieczeństwa i ochrony ich interesów ekonomicznych oraz ulepszenie opieki zdrowotnej.

Dyrekcja Generalna Badania Naukowe (komisarz Janez Potočnik) poświęca jeden z siedmiu głównych tematów ostatniego Programu Ramowego Unii Europejskiej, realizowanego w latach 2002–2006, badaniom jakości i bezpieczeństwa żywności. Celem działań dyrekcji jest pomoc w opracowaniu zintegrowanej naukowo i technologicznie bazy dotyczącej bezpiecznej żywności.

Dyrekcja Generalna Środowisko Naturalne (komisarz Stavros Dimas) zajmuje się obecnie „Szóstym programem środowiskowym”, który dokonuje analizy zmian środowiska naturalnego, uwzględniając cztery podstawowe elementy: zmiany klimatyczne, bioróżnorodność, wpływ środowiska naturalnego na zdrowie ludzi oraz zasoby naturalne i odpady.

W Unii Europejskiej w zakresie ochrony zdrowia działają też: Dyrekcja Generalna Zdrowie i Ochrona Konsumentów, Europejski Urząd Bezpieczeństwa Żywności oraz Biuro do spraw Żywności i Weterynarii

Dyrekcja Generalna Zdrowie i Ochrona Konsumentów odpowiada za kwestie związane z życiem codziennym wszystkich obywateli Europy. Ogólnym celem tej dyrekcji jest działalność na rzecz lepszej jakości życia, głównie przez zapewnienie wysokiego poziomu ochrony zdrowia, bezpieczeństwa i interesów gospodarczych konsumentów oraz zdrowia publicznego. Cel ten realizowany jest przez działalność legislacyjną oraz działania podejmowane w trzech wzajemnie ze sobą powiązanych obszarach polityki:

1. Polityka ochrony konsumentów (art. 95 i 153 Traktatu z Maastricht):
  - wspieranie bezpieczeństwa i innych interesów konsumentów na rynku wewnętrznym;
  - proponowanie inicjatyw legislacyjnych i innych inicjatyw na korzyść konsumentów, oraz przyczynianie się do ich prawidłowego stosowania w całej Unii Europejskiej;
  - zapewnienie, aby interesy konsumentów były należycie uwzględniane w rozwoju innych polityk Unii Europejskiej;
  - zwiększenie możliwości konsumentów w zakresie dokonywania świadomych wyborów za pomocą skuteczniejszych inicjatyw informacyjnych i edukacyjnych oraz wzmocnienie ich reprezentacji w opracowywaniu polityki Unii.

2. Zdrowie publiczne (art. 95, 152 i 300 Traktatu z Maastricht):

- zapewnienie wysokiego poziomu ochrony zdrowia ludzkiego w ramach rozwoju wszystkich polityk Wspólnoty;
- podejmowanie działań na rzecz poprawy zdrowia publicznego w Unii Europejskiej celem zapobiegania chorobom i schorzeniom oraz eliminowania źródeł zagrożeń dla zdrowia ludzkiego;
- zapewnienie niezależnej i przejrzystej oceny ryzyka przez komitety naukowe SANCO;
- realizacja Programu Zdrowia Publicznego (2003–2008).

3. Bezpieczeństwo żywności, zdrowie zwierząt, dobrostan zwierząt i zdrowie roślin (art. 37, 95 i 152 Traktatu Maastricht):

- zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa żywności, zdrowia zwierząt, dobrostanu zwierząt i zdrowia roślin w Unii Europejskiej, za pomocą spójnych środków obejmujących drogę „od gospodarstwa do stołu” i odpowiednim zapewnieniu efektywnego funkcjonowania rynku wewnętrznego;
- zapewnienie skutecznych systemów kontroli i ocena zgodności z normami UE w sektorach bezpieczeństwa i jakości żywności, zdrowia zwierząt, dobrostanu zwierząt, żywienia zwierząt i zdrowia roślin w UE oraz w państwach trzecich w odniesieniu do wywozu do UE;
- zarządzanie stosunkami międzynarodowymi z państwami trzecimi oraz organizacjami międzynarodowymi w zakresie bezpieczeństwa żywności, zdrowia zwierząt, dobrostanu zwierząt, żywienia zwierząt i zdrowia roślin;
- zarządzanie stosunkami z Europejskim Urzędem do spraw Bezpieczeństwa Żywności oraz zarządzanie ryzykiem w oparciu o dokonania naukowe.

Europejski Urząd Bezpieczeństwa Żywności jest przede wszystkim od-

powiedzialny za doradztwo naukowe we wszystkich kwestiach związanych pośrednio lub bezpośrednio z bezpieczeństwem żywności. Upoważniony jest do sprawowania kontroli nad wszystkimi etapami wytwarzania produktów spożywczych, od pierwszego producenta aż do produktu spożywczego oferowanego konsumentowi, a także produktów stosowanych jako karma dla zwierząt. Zadaniem urzędu jest ocena ryzyka związanego z łańcuchem żywnościowym, badanie wszelkich czynników mogących mieć pośredni lub bezpośredni wpływ na bezpieczeństwo żywności, w szczególności tego, co wiąże się ze zdrowiem zwierząt, warunkami chowu zwierząt i zdrowiem roślin. Urząd jest także upoważniony do badań nad zagadnieniami związanymi z organizmami genetycznie modyfikowanymi, nie tylko przeznaczonymi do konsumpcji przez zwierzęta.

Biuro do spraw Żywności i Weterynarii przede wszystkim czuwa nad tym, czy wspólnotowe przepisy prawne odnoszące się do bezpieczeństwa żywności, zdrowia zwierząt, zdrowia roślin i warunków bytowych zwierząt są stosowane we właściwy sposób. Stawką jest zapewnienie bezpieczeństwa produktów spożywczych, zarówno stałych, jak i napojów, zdrowia i właściwych warunków bytowych zwierząt oraz zdrowia roślin. Biuro do spraw Żywności i Weterynarii ma za zadanie:

- rozwijać efektywne systemy kontroli bezpieczeństwa i jakości produktów spożywczych w dziedzinie weterynarii i kwestii fitosanitarnych;
- kontrolować przestrzeganie prawa wspólnotowego europejskiego dotyczącego bezpieczeństwa i jakości produktów spożywczych w państwach członkowskich UE i w państwach trzecich, z których eksportuje się do UE, zwłaszcza w dziedzinie weterynarii i kwestii fitosanitarnych;
- współpracować w opracowywaniu wspólnotowej polityki w dziedzinie bezpieczeństwa i jakości produktów

spożywczych, jak również w dziedzinie weterynarii i kwestii fitosanitarnych;

- informować zainteresowanych o rezultatach badań.

Podstawowa działalność Biura polega na dokonywaniu inspekcji w państwach członkowskich i krajach trzecich oraz kontrolowaniu, czy właściwe władze wdrażają i stosują legislację europejską. Rezultaty inspekcji Biura do spraw Żywności i Weterynarii, publikowane w formie raportów, wpływają na przygotowywaną wspólnotową legislację w zakresie doprecyzowania lub nowelizacji przepisów. Biuro do spraw Żywności i Weterynarii zatrudniało w 1997 r. około 50 osób, obecnie personel liczy blisko 160 osób, liczba inspektorów się potroiła, a około 70 inspektorów w terenie uczestniczy w kontrolach na terenie.

Jak wynika z przedstawionej struktury instytucji UE i ich zadań weterynaria (Inspekcja Weterynaryjna) jest integralnym elementem systemu zdrowia publicznego i ochrony konsumenta. Chociażby z tego powodu trzeba rozważyć potrzebę zmian w naszym kraju, które dostosowałyby polskie instytucje rządowe do struktur Unii Europejskiej.

Krajowa Rada Lekarsko-Weterynaryjna od wielu miesięcy prowadzi rozmowy z przedstawicielami resortu rolnictwa i zdrowia mające na celu zmiany usytuowania naszej Inspekcji Weterynaryjnej, o czym pisałem wcześniej i czego wyrazem jest uchwała nr 62/2007/IV Krajowej Rady Lekarsko-Weterynaryjnej z 4 stycznia 2007 r. w sprawie przyszłego usytuowania resortowego Inspekcji Weterynaryjnej.

W połowie marca br. w Nieborowie odbyło się spotkanie robocze ekspertów z zakresu zdrowia publicznego w sprawie uzgodnienia kierunku prac nad projektem usytuowania zapisów ustawy o systemie zdrowia publicznego. W spotkaniu wzięła udział trzyosobowa delegacja Krajowej Rady Lekarsko-Weterynaryjnej. Uzgodniliśmy, że w najbliższym czasie przedstawimy szczegółowe propozycje do projektu ustawy. Inspekcja Weterynaryjna ujęta jest w projekcie jako samodzielny organ, sponizowany, z własnym budżetem. O postępek

prac w tym zakresie będziemy informowali na bieżąco.

W porozumieniu z przewodniczącym Komisji do spraw Inspekcji Weterynaryjnej Krajowej Rady Lekarsko-Weterynaryjnej zwołałem na 20 lutego 2007 r. nadzwyczajne posiedzenie tej komisji z udziałem Głównej Lekarskiej Weterynarii Ewy Lech oraz przedstawicieli Ogólnopolskiego Związku Zawodowego Lekarzy Weterynarii Inspekcji Weterynaryjnej, Krajowej Sekcji Pracowników Weterynarii NSZZ Solidarność, Stowarzyszenia Lekarzy Weterynarii Wolnej Praktyki Medicus Veterinarius i przedstawicieli z powiatowych inspektoratów weterynarii województwa kujawsko-pomorskiego.

Zebrani powołali Ogólnopolski Komitet Protestacyjny Pracowników Inspekcji Weterynaryjnej i Urzędowych Lekarzy Weterynarii, składający się z przedstawicieli uczestniczących w posiedzeniu organizacji. Ogólnopolski Komitet Protestacyjny na swojego przewodniczącego wybrał Krzysztofa Strawę, członka Krajowej Rady Lekarsko-Weterynaryjnej. Szczegóły dotyczące protestu są zawarte w zamieszczonych dalej materiałach. Przewidujemy manifestację w Warszawie. Zapraszamy do udziału w niej wszystkich lekarzy weterynarii. Postulaty, które kierujemy do władz, zawarte są w ankiecie przygotowanej do referendum oraz w stanowiskach Krajowej Rady Lekarsko-Weterynaryjnej.

Mamy w naszym samorządzie bardzo dynamiczną, pracowitą wiosnę. Odbywają się zjazdy sprawozdawcze izb okręgowych, zwiększa się zainteresowanie sprawami naszego zawodu, staramy się nagłaśniać nasze problemy w mediach. Wszyscy musimy włączyć się w te działania i promować nasze zawodu, tak żebyśmy byli pozytywnie postrzegani przez społeczeństwo jako niezbędni w funkcjonowaniu systemu zdrowia publicznego.

Dr Tadeusz Jakubowski
Prezes Krajowej Rady
Lekarsko-Weterynaryjnej